

AM 0 8.10.02
 Hms
 GOR
 8/10-02
 -A-

Miljøverndepartementet
 Miljøvernminister: Børge Brende

KONGELIG RESOLUSJON

Ref.nr.: 8/02-B

Saksnr: 2001/1251

Dato: 11. oktober 2002

Godkjenning av fylkesplan for Finnmark 2002-2005

Innledning

I den sentrale godkjenningsbehandlingen har regjeringen vurdert planprosessen og dokumentet på bakgrunn av bestemmelsene i plan- og bygningsloven og rundskriv T-3/98 om arbeidet med fylkesplanene.

Videre har regjeringen tatt stilling til innholdet i planen:

- a) fylkets mål og strategier, sett i forhold til gjeldende statlig politikk og statlige interesser
- b) forventet deltakelse fra statlige etater i oppfølging og gjennomføring av fylkesplanens tiltak og retningslinjer
- c) uenighet regionalt som det forventes at regjeringen skal avklare.

Regjeringen har ikke vurdert om det er føringer i godkjent fylkesplan som bør følges spesielt opp i departementenes arbeid overfor Stortinget.

Regjeringens merknader er knyttet til de enkelte kapitlene i planen. Som bakgrunn for merknadene gjengis fylkets egne mål og delmål (1-33).

Merknadene gjelder både fylkestingets planvedtak og en del forhold som man bør ta hensyn til i oppfølgingen av godkjent plan. Noen merknader baserer seg på vedtak som Storting eller regjering har fattet *etter* at planen ble sluttbehandlet i Finnmark.

1. Fylkesplan og planprosess

En av intensjonene i Finnmark er at fylkesplanen 2002-2005 skal svare på reelle problemstillinger og synliggjøre politiske veivalg. Planen er derfor ikke altomfattende, men konsentrert om forhold som det er spesielt viktig for Finnmark å fremme. I oversendelsesbrevet 17.12.2001 har Finnmark fylkeskommune pekt på spørsmål som fylkeskommunen er særlig opptatt av å få avklart.

Fylkesplanen består av følgende områder:

1. Fylkesplan og planprosess
2. Visjon og verdigrunnlag - utviklingstrekk i fylket
3. Sektorovergripende tema og felles rammebetingelser
4. Næringspolitikk
5. Utdanning og kompetansepolitikk
6. Helse- og sosialpolitikk
7. Kulturpolitikk
8. Infrastruktur og kommunikasjonspolitikk
9. Areal-, miljø- og ressursforvaltning i Finnmark

I planen er det lagt opp til utstrakt bruk av strategier, og få tiltak. Strategiene gir retning for hvordan målene skal oppnås, og hvordan aktivitetene kan tilpasses utviklingen underveis. Tiltakene er konkrete aktiviteter som er planlagt gjennomført i planperioden, og hvor samarbeidspartnerne allerede er pekt ut. Retningslinjer gir føring for hvordan man skal håndtere spørsmål og problemstillinger innenfor bestemte tema, bl. a. for å samordne og styre bruken av areal- og naturressurser på tvers av kommunegrenser i Finnmark.

Regjeringens merknader

Etter regjeringens vurdering er fylkesplanen for Finnmark 2002-2005 en god plan som dekker de fleste samfunnsområder. Planen er også oversiktlig, konkret og lett tilgjengelig.

Regjeringen konstaterer at det ved siden av fylkesplanleggingen drives planarbeid på mange arenaer i fylket: Reiselivsnæringen har sin egen plan "Strategisk plan for reiselivsnæringen i Finnmark 2000-2005", fylkesmannen og SND utarbeider en strategisk bygdeutviklingsplan for Finnmark, fylkeskommunen har sitt eget strategidokument "Finnmarksjordbruket. Utfordringer og muligheter." osv. Sametinget har også en rekke planer som legger føringer for utviklingen i fylkene med samiske bruks- og bosettingsområder.

Regjeringen vil oppfordre planmyndighetene i Finnmark til å gjennomgå de ulike plantypene som anvendes på regionalt og lokalt nivå med sikte på en mer effektiv ressursbruk. For å få en mest mulig oversiktlig plansituasjon og utnytte de menneskelige ressursene riktig, er det viktig å begrense antall samarbeidsarenaer og planprosesser som aktørene i fylket forventes å delta på (jf. rundskriv T-3/98, punkt 1.13). Samtidig ønsker regjeringen at Forsvarets virksomhet og behov i fylkene i størst mulig grad skal knyttes opp mot og integreres som en naturlig del av sivile planer. Regjeringen viser også til målsettingen om at sikkerhets- og beredskapsmessige hensyn skal inngå i all samfunnsplanlegging.

Regjeringen presiserer at fylkesplanleggingen skal være en arena for *alle* regionale aktører i fylket – fylkesplanen er ikke fylkeskommunens alene. I det nye

samarbeidsprogrammet mellom departementene og fylkeskommunene/ KS er hensikten nettopp å fornye fylkesplanleggingen som et felles instrument for det regionale partnerskapet. Skal fylkesplanen få legitimitet i fylket, må fylkeskommunen derfor sørge for at partnerne – bl. a. kommunene, regional stat og næringslivet – blir invitert til å medvirke på *likeverdige* vilkår.

2. Visjon og verdigrunnlag - utviklingstrekk i fylket

Fylkesplanen redegjør for:

- Visjon og verdigrunnlag
- Finnmark i verden
- Finnmark i korte trekk
- Fylkesplanens gjennomgående perspektiver

Regjeringens merknader

Regjeringen har ingen innvendinger til beskrivelsen av dagens situasjon og utviklingstrekk.

Det samiske perspektivet er ivaretatt på en god måte. Planen har også trukket inn det kvenske perspektivet på områder som språk, kultur og utdanning.

Regjeringen har merket seg at det ikke har vært noen kontakt med Forsvarsbygg regionalt, som er Forsvarets formelle kontaktorgan i plansaker, under arbeidet med planen. I oppfølgingen bør fylkeskommunen ta initiativ til å klargjøre og utdype konsekvensene av omstillingene innen Forsvaret for de berørte kommunene i Finnmark (jf. punkt 2.3 i planen).

3. Sektorovergripende tema og felles rammebetingelser

Fylkets mål er å bedre de generelle rammevilkårene for nærings- og samfunnsutviklingen i Finnmark:

1. Arbeide for økt regional myndighet innen primærnærings- og fiskeriforvaltning
2. Videreutvikle fylket som etableringssted for offentlig og private arbeidsplasser, bl.a. ved å styrke tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark
3. Videreutvikle det etablerte samarbeidet med Nordkalotten og Nordvest-Russland
4. Utvikle gode bosteder med helhetlige og estetisk gode fysiske miljøer, med sikte på å skape arenaer som gir trivsel og identitet og motvirker fraflytting
5. Arbeide for at kommunene i Finnmark aktivt legger til rette for og bosetter flyktninger
6. Bruke Lokal Agenda 21 for å fremme bærekraftig utvikling i Finnmark

Fylkeskommunen legger særlig vekt på å:

- gi større innflytelse til det regionale folkevalgte nivå i fiskeriforvaltningen og økt myndighet til Sametinget i reindriftsforvaltningen
- beholde og videreutvikle tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark.

Regjeringens merknader

Regjeringen slutter seg til de fleste av fylkets sektorovergrepene mål og strategier. Unntatt er delmål 1 om å overføre mer myndighet til regionalt folkevalgt nivå og Sametinget innen fiskeri- og reindriftsforvaltningen. Regjeringen har merket seg at det heller ikke er enighet om dette regionalt. Med henvisning til merknadene nedenfor ber regjeringen om at alle strategier under delmål 1 blir tatt ut av planen.

Fiskeriforvaltningen

Fiskeri- og havbruksforvaltningen er av nasjonal karakter. Regionalt er arbeidsoppgavene i stor grad knyttet til myndighetsutøvelse, tilsyn og kontroll. Den regionale fiskeri- og havbruksforvaltningen bør derfor forbli statlig, organisert gjennom Fiskeridirektoratets regionkontor.

Fiskeri- og havbruksforvaltningen skal imidlertid delta i det regionale partnerskapet, som fylkeskommunen har fått ansvaret for å lede. Her kan forvaltningen bidra med betydelig kompetanse om rammebetingelser, behovet for regional tilrettelegging og næringens betydning for den regionale utviklingen.

Reindriftsforvaltningen

Det er ikke regjeringens politikk å overføre mer myndighet til Sametinget og heller ikke noe ønske fra reindriftnæringen.

Strategiene i fylkesplanen blir begrunnet med at Landbruksdepartementet har det overordnede ansvaret for den nåværende ordningen, som har vist seg ikke å fungere tilfredsstillende. Dette er en virkelighetsforståelse regjeringen ikke deler.

Regjeringen viser til hvordan reindriftsforvaltningen *faktisk* er organisert, jf. reindriftsloven med forskrifter. Regelverket gir betydelig kompetanse til områdestyrer, bl. a. i spørsmål som har avgjørende betydning for næringens ressursgrunnlag. I Finnmark er det to områdestyrer – ett for Vest-Finnmark reinbeiteområde og ett for Øst-Finnmark reinbeiteområde. Medlemmene oppnevnes av Sametinget og fylkestinget selv. Dette framgår også i høringsuttalelsen 05.07.2001 fra Reindriftsforvaltningen.

Regjeringen har merket seg at områdestyrene i Finnmark likevel ikke er trukket inn i de aktuelle drøftingene. Dette er i strid med § 19-3 i plan- og bygningsloven, som pålegger fylkeskommunen å ha et løpende samarbeid med kommunene i fylket, og med offentlige organer og private organisasjoner og andre som har særlig interesse i fylkesplanarbeidet.

Landbruksdepartementet nedsatte høsten 1998 et utvalg for å gjennomgå dagens bestemmelser i reindriftsloven om reindriftsforvaltningen og interne forhold i næringen. Utvalgets utredning ble overlevert 15.03.2001. Utvalget foreslår bl. a. en forvaltningsmodell basert på at det etableres et nytt styre på fylkesnivå. Utredningen har vært på bred høring med frist 15.08.2002. Landbruksdepartementet ønsker å bearbeide høringsuttalelsene før man tar stilling til endringer i reindriftsforvaltningen.

Finnmark som etableringssted

Regjeringen slutter seg til strategiene om å videreutvikle Finnmark som et sted for ny virksomhet og rekruttering av arbeidskraft. Når fylket skal markedsføres som etableringssted for offentlige og private arbeidsplasser, vil regjeringen be de regionale aktørene legge særlig vekt på å klargjøre og profilere Finnmarks stedegne kvaliteter og fortrinn. Eventuelle endringer i tiltakssonen Nord Troms/ Finnmark vil bli vurdert med bakgrunn bl. a. i Møreforskning sin strategiske analyse som forelå i august 2002.

Internasjonalt samarbeid

Regjeringen er enig i strategiene for å videreutvikle samarbeidet med Nordvest-Russland. Regjeringen forventer særlig at de ulike aktørene i fylket vil styrke og utvide samarbeidsordningene regionalt og lokalt. Dette vil også være et viktig nasjonalt bidrag til utviklingen av velferd og demokrati og til å skape tillit og gjensidig forståelse over grensene.

Lokal agenda 21

Finnmark ønsker å bruke Lokal agenda 21 for å fremme bærekraftig utvikling, bl. a. gjennom ansvarliggjøring og aktiv involvering av innbyggerne og samarbeid mellom kommuner, næringer og ulike sektormyndigheter. Regjeringen anbefaler fylket å videreutvikle og konkretisere strategiene, ikke minst med tanke på å løse en del problemer knyttet til reindriften i fylket.

Regjeringen har ingen merknader til øvrige mål og strategier i kapittel 3.

4. Næringspolitikk

Fylkets mål er at Finnmark skal ha et konkurransedyktig næringsliv med økt verdiskaping og sysselsetting basert på regionale fortrinn og muligheter, satt i en bærekraftig sammenheng. Finnmark vil tilrettelegge for økt verdiskaping og gi et positivt bilde av fylket:

7. Kompetanseutvikling tilpasset de utfordringer dagens næringsliv står overfor
8. Gode rammebetingelser for etableringer, entreprenørskap og nyskaping

9. Profesjonelle, dyktige og kvalitetsbevisste kulturarbeidere og kulturinstitusjoner skal være sentrale bidragsytere til den regionale utviklinga i fylket og premissgivere til utvikling av kultur som næring
10. Økt næringsrettet forsknings- og utviklingsinnsats (FOU) i bedrifter og FOU-miljø i fylket
11. Økt internasjonalisering av næringslivet

Regjeringens merknader

Regjeringen slutter seg til fylkets mål og strategier i næringspolitikken.

I strategiene for økt internasjonalisering av næringslivet pekes det på at Finnmark, som grensefylke mot Finland og Russland, har et stort potensial for engasjement og samarbeid. Regjeringen ber om at det regionale partnerskapet i sitt videre arbeid utdyper og konkretiserer strategiene for hvordan man vil gjøre seg nytte av den geografiske nærheten til store markeder i øst.

Regjeringen forutsetter at staten skal medvirke som forventet i de planlagte tiltakene, jf. punkt 4.5 i planen. Fiskeridepartementet viser til ønsket om et helhetlig FOU-program, med lokal og regional forankring, innen marin sektor.

Fiskeridepartementet vil se innspill av en fylkeskommunal strategi på dette området i sammenheng med relevante nasjonale strategier, med sikte på å utløse det langsiktige verdiskapningspotensialet innen marin sektor. I aktivitetene knyttet til olje og gass må fylkeskommunen samarbeide med sentrale myndigheter om sikkerhet og miljø, jf. delmål 33.

Regjeringen har merket seg at strategiene i fylkesplanen skal iverksettes gjennom tiltak i det regionale utviklingsprogrammet (RUP), og at RUP vil bli en del av fylkesplanens handlingsprogram. I tillegg til fylkesplanen finnes det imidlertid en rekke andre planer som også legger føringer for programmet, jf. punkt 4.1 i planen. Regjeringen viser her til merknadene under punkt 1. *Fylkesplan og planprosess.*

5. Utdanning og kompetansepolitikk

Fylkets mål er at all kompetanseoppbygging skal ivareta enkeltindividenes, samfunnets og næringslivets kompetansebehov:

12. Finnmark skal ha et desentralisert og kvalitativt godt opplæringstilbud og ta i bruk ny teknologi for å tilrettelegge et utdanningstilbud der folk bor, og alternative opplæringsmodeller
13. Utvikle velferdstilbud for borteboende elever i videregående opplæring i samarbeid med vertskommunene
14. Utdanningsinstitusjonene i Finnmark skal bidra til å utvikle flerspråklig og flerkulturell ferdighet og internasjonal forståelse
15. Høgskolene og FoU-miljøer skal være aktive medspillere i forskning og utdanning i Finnmark

Regjeringens merknader

Regjeringen slutter seg til fylkets mål og strategier i utdannings- og kompetansepolitikken. Staten forutsettes å medvirke som forventet i oppfølging og gjennomføring av planen.

Utdannings- og forskningsdepartementet viser til kommende stortingsmelding om høyere samisk utdanning og forskning, der mulighetene for utdanning og forskning innenfor samisk språk, kultur og samfunnsliv foreslås styrket.

Regjeringen ber om at fjerde strategi under delmål 12 blir presisert slik:

".... Det er viktig å få vurdert og dokumentert realkompetanse for videregående opplæringsnivå blant annet via fylkeskommunens godkjenningssentraler i Alta og Sør-Varanger."

6. Helse- og sosialpolitikk

Fylkets mål er en helse- og sosialtjeneste av god faglig kvalitet tilpasset befolkningsstrukturen, og som tar hensyn til den flerkulturelle sammensetningen av befolkningen i Finnmark:

16. Være aktiv i det regionale helsesamarbeidet i Helseregion Nord for å sikre tilgang til gode helsetjenester for befolkningen i Finnmark
17. Utvikle tiltak som sikrer rekruttering og stabilisering av nødvendig helse- og sosialpersonell i Finnmark
18. Satse på lokal kompetanse og utvikle tiltak som kan videreutvikle denne
19. Videreutvikle samarbeidsforhold og organisasjonsmodeller mellom tjenester og nivå som sikrer gode tiltaksnettverk for brukerne
20. "Smått er godt" - belyse og framheve de gode og positive sidene ved at vi har små institusjoner og fagmiljø

Fylkeskommunen ønsker særlig å:

- opprettholde en desentral struktur på tjenestetilbudet
- sikre politikerne på fylkesnivå fortsatt innflytelse.

Regjeringens merknader

Regjeringen slutter seg til fylkets mål og strategier i helse- og sosialpolitikken. Regjeringen tar imidlertid forbehold om at det ennå ikke er tatt stilling til tidspunkt og omfang for etablering av tannlegeutdanning i Nord-Norge (første strategi under delmål 18). For øvrig forutsettes staten å medvirke som forventet i de planlagte tiltakene under delmål 18 og 19.

7. Kulturpolitikk

Fylkets mål er at kulturpolitikken skal medvirke til å skape aktivitet og tilbud som skaper trivsel og selvrespekt, og ta vare på og videreutvikle det flerkulturelle og internasjonale særpreget i fylket:

21. Det skal skapes gode vilkår for kulturproduksjon og formidling ved at den kulturelle infrastrukturen og arenaer for ulike kulturuttrykk utvikles
22. Det flerkulturelle særpreget i fylket skal utvikles gjennom en helhetlig og integrert kulturpolitikk, samtidig som vi skal ta vare på og styrke den norske, samiske, finske/kvenske kulturen samt innvandrernes kultur
23. Det offentlige må legge forholdene til rette ved å stimulere det frivillige kulturlivet til økt aktivitet og utvikle seg i henhold til lokale behov

Regjeringens merknader

Regjeringen slutter seg til fylkets mål og strategier i kulturpolitikken. Planen dekker de aktuelle hovedområdene og er etter regjeringens vurdering overordnet og strategisk utformet.

Regjeringen tar imidlertid forbehold om statens medvirkning i to av de planlagte tiltakene under delmål 21, nemlig *Musikkplan for Finnmark* og *Samisk musikkformidling*. Når det gjelder musikkplanen, imøteser Kultur- og kirkedepartementet et konkret planforslag som grunnlag for faglig tilbakemelding. Opprettelsen av Samisk musikkformidling ligger ikke inne i forutsetningene for statens tilskudd til Musikk i Finnmark. Kultur- og kirkedepartementet kan ta stilling til spørsmålet om å medvirke når forslaget er utdypet, og Sametinget har vurdert saken.

8. Infrastruktur og kommunikasjonspolitikk

Fylkets mål er at næringslivet og befolkningen i Finnmark skal ha et transport- og kommunikasjonstilbud med forutsigbar og sikker framkommelighet:

24. Kollektivtransporten skal bidra til å redusere avstandsurene i distriktene, og ivareta befolkningens og næringslivets transportbehov
25. Opprettholde antall flyplasser, bedre flyrutetilbudet internt i Finnmark, redusere flybillettprisene og tilrettelegge for charterflytrafikk
26. Bedre framkommelighet og trafikksikkerhet på vegnettet hele året
27. Havner med infrastruktur, dybdeforhold og skjerming med en standard som tilfredsstillende dagens og framtidens behov
28. Utbygging av et høyhastighetsnett på nivå med sentrale områder og med samme vilkår når det gjelder hastighet, kapasitet og pris

Fylkeskommunen er særlig opptatt av å:

- sikre bevilgninger til drift og vedlikehold
- redusere de høye billettprisene for flyreiser

- arbeide for fullgod mobildekning, særlig for oppdrettsnæringen i avsidesliggende fjorder
- bygge ut nettet for høyhastighetskommunikasjon.

Regjeringens merknader

Regjeringen slutter seg til fylkets mål og strategier i infrastruktur- og kommunikasjonspolitikken med visse merknader og forbehold.

Kollektivtrafikken

Fylkeskommunen vil arbeide for å opprettholde dagens hurtigrutetilbud også etter år 2006. Regjeringen viser til at ESA ved brev 19.12.2001 har godkjent at staten kjøper transporttjenester fra hurtigruteselskapene. Betingelsen er imidlertid at tjenestene blir konkurranseutsatt etter 2004. Den 5-årige avtalen med hurtigruteselskapene som allerede er inngått, blir da forkortet til tre år. Avtalen kan forlenges med ett år om staten etter 2004 velger en annen operatør, som trenger tid til å bygge nye skip.

Framtidig luftfart

Til spørsmålet om billettprisene for flyreiser viser regjeringen til at alle flyruter nå er åpne for alle flyselskaper innen EØS-området. Hovedregelen er at selskapene har fri markedsadgang og fri prissetting, men ingen trafikkplikt. Samferdselsdepartementet kan imidlertid sette krav til tilbudet på bestemte ruter og ruteområder, bl. a. for å sikre frekvens, takster og flystørrelse (såkalt FOT - Forpliktelse til Offentlig Tjenesteytelse). Dersom ingen av flyselskapene vil betjene rutene i samsvar med de fastsatte kravene på kommersielt grunnlag, sikres rutetilbudet ved kjøp av flyrutetjenester etter anbud. Førøvrig er det konkurransemyndighetene som fører tilsyn med dette markedet etter konkurranseloven, pristiltaksloven og etter forskriftsbestemmelsene om priser mv., som skal implementere EØS-avtalens bestemmelser på luftfartens område.

Når det gjelder fylkesplanens delmål 25 om opprettholdelse av antall flyplasser, viser regjeringen til St.prp. nr. 61 (2001-2002) om Luftfartsverkets tilbud av tjenester i det regionale flyplassnettet, jf. Innst. S. nr. 269 (2001-2002). I henhold til Stortingets vedtak vil det bli opprettholdt anbudsruiter på Vardø.

Framkommelighet og trafikkikkerhet

Fylkets mål for vedlikehold og trafikkikkerhet på vegnettet er i samsvar med Nasjonal transportplan 2002-2011. I transportplanen er det forutsatt at den negative utviklingen med hensyn til å ta vare på det eksisterende riksvegnettet skal snus. Etter trafikkikkerhet har vedlikehold høyest prioritet innen midlene som er disponible til drift og vedlikehold.

Havner

Kommunene bør ha et regional perspektiv på havnene og bidra til at de blir et virkemiddel for å utvikle robuste regioner for næringsliv og bosetting. Kommunene bør også vurdere å opprette interkommunale havnesamarbeid som kan bidra til et sterkere finansielt grunnlag og legge til rette for å se den samlede havnestrukturen i større sammenheng. Det er ikke aktuelt for regjeringen å utpeke flere regionalhavner nå. Fiskeridepartementet har utviklet et havneprosjekt hvor man bl. a. skal se på krav til den nasjonale havnestrukturen i et langsiktig perspektiv. Spørsmålet om klassifisering av havner vil være en naturlig oppfølging av dette.

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi

Regjeringen viser til at det i Norge er tildelt landsdekkende konsesjoner for tre ulike systemer for mobiltelefon: NMT 450, GSM (900/1800) og UMTS. NMT-nettet er det eldste nettet i drift, og det med best geografisk dekning. Telenor har konsesjonen (fram til 31.12.2004). Telenor og NetCom er innehavere av GSM-konsesjonene. Begge har gjennomført en utbygging langt ut over minstekravene der dette har vært kommersielt lønnsomt. Videre har Teletopia AS og Bane Tele AS nylig fått konsesjon på GSM. Dersom det blir satt i gang produksjon av digitalt GSM-400 utstyr, kan det være interessant å bygge ut et digitalt GSM 400-nett med tilnærmet like god dekning som dagens analoge nett. Utbyggingen av UMTS i Norge er i startfasen. Alle konsesjonærer har forpliktet seg til en utbygging langt ut over minstekravene. Ikke i noen av systemene kan telemyndigheten pålegge en konsesjonær videre utbygging så lenge utbyggingskravene er oppfylt. Dette må i så fall skje ved bruk av andre virkemidler.

Fylkets strategi om å utvikle konkurranse og etterspørsel i høyhastighetsnett sammenfaller med de områdene staten har pekt ut som sine satsingsområder. Regjeringen viser her til e-Norge 3.0, e-Norge 2005 og handlingsplanen for bredbånd (oktober 2000). Også kommunene har en sentral rolle i utbyggingen av bredbånd - det er en stor utfordring å ta i bruk høyhastighetskommunikasjon for å fremme utviklingen i lokalsamfunnet. Samferdselsdepartementet har utarbeidet en veileder for bredbånd i kommunene (mars 2002). Telemyndighetene arbeider ellers målbevisst for å styrke konkurransen, både i aksess og transportdelene av telenettet, med sikte på å få bedre tjenester og lavere priser. Selve infrastrukturen er det markedsaktørene som står for. Regjeringen skal vurdere særskilte tiltak overfor grupper og områder der det ikke er kommersielt grunnlag for utbygging.

9. Areal-, miljø- og ressursforvaltning i Finnmark

Fylkets mål er at miljø- og arealpolitikken i Finnmark skal sikre bærekraftig forvaltning av natur, naturressurser og kulturarv:

29. Sikre Finnmarks biologiske mangfold, vassdrag, sammenhengende inngrepsfrie naturområder og sikre befolkningen adgang til friluftsområder

30. Sikre ressurser og sjøarealer for vekst i fiskeri- og havbruksnæringen i Finnmark
31. Sikre et representativt utvalg, øke kunnskap om og profilere kulturminner, kulturmiljøer og gjenreisningsbebyggelse. Dette for å forsterke befolkningens identitet og stolthet
32. Sikre en framtidig bærekraftig forvaltning av beiteressurser for reindriften
33. Ha pålitelige overvåkningssystemer og gode varslingsrutiner for atomuhell og oljeutslipp og sikre tilstrekkelig beredskap i Nord-områdene

Fylkeskommunen ønsker særlig at regjeringen skal:

- se fylkesplanens retningslinjer for motorisert ferdsel opp mot ny "Nasjonal forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag" ¹ når den er vedtatt
- framskynde Samerettsutvalgets behandling av rettighetene til land og vann, jf. retningslinjene for utvinning av malm-, mineral- og natursteinsforekomster.

Regjeringens merknader

Regjeringen slutter seg i hovedsak til fylkets mål, strategier og retningslinjer i areal-, miljø- og ressurspolitikken med visse unntak og presiseringer.

Bruk og vern av Finnmarksnaturen

Fylket har utarbeidet konkrete retningslinjer for:

- å bevare naturområder i Finnmark
- å regulere hytte- og anleggsbygging
- en lokaltilpasset rovdyrforvaltning
- landbrukets arealvern
- motorisert ferdsel
- olje- og gassvirksomhet
- utvinning av malm-, mineral- og natursteinforekomster

Regjeringen har merknader til enkelte av retningslinjene.

Naturområder i Finnmark

Retningslinjenes ordlyd om at det er "nødvendig å bevare *enkelte* inngrepsfrie naturområder ..." er uklar. De ulike organene i fylket og kommunene må legge vekt på å ivareta biologisk mangfold og inngrepsfrie naturområder, og regjeringen ber om at setningen blir presisert slik:

"Av hensyn til bevaring av naturens produktivitet og mangfold er det nødvendig å bevare **viktige**, inngrepsfrie naturområder"

¹ Direktoratet for Naturforvaltning sendte et utkast til forskrift på høring høsten 2001

Det vises her til St. meld. nr. 42 (2000-2001) *Biologisk mangfold. Sektoransvar og samordning/* Innst. S. nr. 206 (2001-2002) og St.meld. nr. 39 (2000-2001) *Friluftsliv/* Innst. S. nr. 114 (2001-2002).

Miljøverndepartementet viser ellers til sitt brev 08.03.2002 til alle fylkeskommuner, fylkesmenn og kystkommuner om planpraksis og dispensasjonspraksis i strandområdene.

Når det gjelder areal for vindkraft, peker Forsvarsdepartementet på at det kan være latente konflikter mellom foreslåtte vindkraftverk og Forsvarets radiolinjesamband og radaranlegg. Retningslinjenes krav om at kommunene må kartlegge arealenes egnethet før de blir båndlagt, er derfor viktig. Regjeringen ber om at siste setning i retningslinjen rettes opp i henhold til gjeldende bestemmelser:

"Forøvrig vil et slikt tiltak følge plan- og bygningslovens bestemmelser, og utarbeiding av reguleringsplan og konsekvensutredning vil som hovedregel være påkrevd".

Forsvarsdepartementet viser ellers til Forsvarets miljøplan, som gjennom flerbruk bør bidra til å sikre bruk og vern av Finnmarksnaturen.

Lokaltilpasset rovdyrforvaltning

Regjeringen tar sikte på å legge fram en ny stortingsmelding om rovviltforvaltningen innen utgangen av 2003.

Landbrukets arealvern

Retningslinjene gir vern bare til sentrale jordbruksarealer rundt Alta og Karasjok. Landbruket er imidlertid viktig for bosetting og sysselsetting i hele fylket, jf. fylkesplanens punkt 4.2.

Regjeringen ber om at første setning i første retningslinje blir presisert slik:

"Myndighetene regionalt og lokalt må unngå nedbygging av de mest produktive jordbruksarealene i fylket, bl. a. rundt Alta og Karasjok. I marginale ..."

Motorisert ferdsel

Regjeringen har besluttet *ikke* å foreta endringer i den nasjonale forskriften for motorferdsel i utmark og vassdrag nå. Dette innebærer at motorferdsel i tilknytning til turisme må foregå i samsvar med gjeldende regler i motorferdselloven og nasjonal forskrift. Miljøverndepartementet viser her til rundskriv T-1/96, der det framgår at snøscooterkjøring i turistsammenheng ikke er tillatt utenfor godkjent løypenett.

I Finnmark gir gjeldende forskrift muligheter for å legge rekreasjonsløyper slik at de også kan være av interesse i turistøyemed, og til å knytte løypene sammen over kommunegrensene. På bakgrunn av dette vil regjeringen be om en tilføyelse i tredje retningslinje:

"Kommunene kan, der det ikke kommer i konflikt med regionalt eller nasjonalt viktige miljøverdier, gi forskrift om guidede organiserte turopplegg langs særskilte løyper. **Man må imidlertid ta hensyn til sårbare områder, og det kan ikke opprettes løyper som forbeholdes reiselivet.**"

Miljøverndepartementet har satt i gang forsøk med forvaltningen av motorferdsel og ber om en henvisning til dette i sjette retningslinje:

"Det skal arbeides for at kommunene selv overtar den totale forvaltningen av snøscooterløypenettet. **Jf. forsøksprosjektet med planstyrt forvaltning av motorferdsel i utmark som er igangsatt.**"

Utvinning av malm-, mineral- og natursteinforekomster

Regjeringen har forsert arbeidet med å avklare rettighetsspørsmålet til vann og land.

Samerettsutvalget har tidligere lagt fram to delutredninger om dette, NOU 1984: 18 *Samenes rettsstilling* og NOU 1997: 4 *Naturgrunnlaget for samisk kultur*. Den andre delutredningen gjelder bruk og forvaltning av grunn og naturgoder i Finnmark og vern mot inngrep i grunn og naturgoder i alle samiske bruksområder i landet. Utredningen har vært på høring, og Justisdepartementet er i ferd med å vurdere forslagene. Regjeringen vil legge fram en lovproposisjon våren 2003 om rettsforhold og grunnforvaltning i Finnmark, med sikte på stortingsbehandling i løpet av vårsesjonen.

Samerettsutvalget ble gjenoppnevnt ved kongelig resolusjon 1. juni 2001 for å fullføre mandatet. Dette omfatter blant annet å vurdere bruk og forvaltning av grunn og naturgoder i samiske bruksområder *utenfor* Finnmark fylke. Regjeringen arbeider også med å lage ny minerallov.

Regjeringen har ikke merknader til øvrige retningslinjer.

Fiskeriforvaltning og oppdrett

I fylkesplanen pekes det på at nasjonale verneforslag må kunne forenes med kontrollert oppdrettsvirksomhet på kysten av Finnmark. Hensiktsmessigheten av grenser for ulike nasjonale laksevassdrag, nasjonale laksefjorder, forbudssoner og restriksjonssoner må vurderes fortløpende.

Regjeringen la fram en stortingsproposisjon om nasjonale laksevassdrag og laksefjorder i juni 2002. Det er lagt til grunn at ordningen skal være permanent. Staten vil ellers følge opp det videre arbeidet med vern av natur i kystsonen i samsvar med St. meld. nr. 43 (1998-1999) *Vern og bruk i kystsona*, jf. også St. meld. nr. 12 (2001-2002) *Rent og rikt hav*.

Kystsonen i Finnmark er fri for Forsvarets skytefelt, bortsett fra et skytefelt i sjø på fylkesgrensen mot Troms (Kvæningen), jf. NOU 1996: 8.

Kulturminnevern

Regjeringen har ingen innvendinger til strategiene. Forsvarsdepartementet viser til Forsvarets landsdekkende verneplan for kulturminner.

Reindriftens arealbehov

Regjeringen slutter seg til omtalen av reindriftens arealbehov, jf. punkt 9.5 i planen.

Når det gjelder strategier og tiltak under delmål 32, viser Landbruksdepartementet til vedtak 30.01.2002 i Reindrifststyret. Vedtaket legger opp til en prosess i tre faser. Fase 1 er gjennomført ved at man har fastsatt øvre reintall for sommerbeitedistriktene i Vest-Finnmark reinbeiteområde. Fase 2 består i å få på plass distriktsinndelingen/siidagrensene for vår/høst- og vinterbeitene. I fase 3 vil man kunne gjøre endelig vedtak om høyeste reintall på vår/høst- og vinterbeitene. En tilsvarende prosess blir gjennomført for Øst-Finnmark. Første del består i en utredningsfase der økologi, driftsforhold, samfunnsmessige konsekvenser og nødvendige tiltak vil bli vurdert. Denne fasen forventes slutført i 2003. Andre fase omfatter fastsetting av siidagrensener og høyeste reintall på vår/høst- og vinterbeitene, og vil ta lengre tid.

Atomtrusselbildet i Finnmark og mulig oljeforurensing

Forsvarsdepartementet forstår strategiene slik at Forsvarets radar og radiosamband blir prioritert i eventuelle interessekonflikter.

Fiskeridepartementet forutsetter at Fiskeridirektoratets regionkontor Finnmark og Kystverkets 5. regionkontor deltar i arbeidet med overvåkningssystemer og varslingsrutiner for mulige atomuhell og oljeutslipp i Nord-områdene og sikring av beredskapen.

Avslutning

Regjeringens godkjenning av fylkesplan for Finnmark 2002-2005 omfatter ikke konkret ressursbruk. Prioritering og tildeling av ressurser må følges opp gjennom de årlige budsjettprosessene. Regjeringen forutsetter at fylkeskommunen tar kontakt med berørte statlige myndigheter for å sikre gjennomføring av planens strategier og tiltak.

Regjeringen understreker betydningen av plan- og bygningslovens § 19-6, der det heter at fylkesplanen skal legges til grunn for fylkeskommunal virksomhet, og være retningsgivende for kommunal og statlig virksomhet i fylket.

Retningslinjene i godkjent plan gir klare regionalpolitiske signaler til kommunene, og skal bidra bl. a. til å samordne og styre arealbruken på tvers av kommunegrensene i fylket. Dersom retningslinjene fravikes, gir dette grunnlag for å fremme innsigelse til kommunenes planer.

Plan- og bygningsloven forutsetter at statlige organer som ønsker å fravike forutsetningene i godkjent fylkesplan, tar dette opp med fylkeskommunen. Dersom fylkeskommunen og vedkommende sektormyndighet ikke blir enige, skal saken tas opp med de sentrale planmyndigheter.

Miljøverndepartementet
tilrår:

Fylkesplanen for Finnmark, behandlet av fylkestinget 16. oktober 2001 og fylkesutvalget 20. november 2001, godkjennes i medhold av plan- og bygningslovens § 19-4, med de merknader og forbehold som er nevnt foran i Miljøverndepartementets foredrag i saken.

Statsministerens kontor
Bifalt ved
kongelige resolusjon

av 11. oktober 2002

John Spilho